

ΜΕ ΑΠΟΨΗ

Τρίτη, 23-Μαρ-2021 00:04

Δανειστείτε τώρα και αρκετά!

Του Αργύρη Αργυριάδη

Με το δανεισμό έχουμε "αμαρτωλή σχέση" σε τούτη τη χώρα από την παλιγγενεσία. Λίγο πριν συμπληρωθούν 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, ίσως είναι σκόπιμο να θυμηθούμε την οικονομική ιστορία μας. Στις 12 Απριλίου του 1823, στη Β' Εθνοσυνέλευση στο Άστρος Κυνουρίας, αποφασίστηκε η σύναψη του πρώτου εξωτερικού δανείου. Τα έσοδα του νέου κράτους ήταν ισχνά. Φορολογία, τελωνειακοί δασμοί, εισφορές ντόπιων και φιλελλήνων δεν επαρκούσαν να χρηματοδοτήσουν τον Αγώνα για την Ανεξαρτησία. Αναγκαστικά, στραφήκαμε στον εξωτερικό δανεισμό. Τριμελής αντιπροσωπεία (Ζαΐμης, Ορλάνδος και Λουριώτης) με τη χρηματοδότηση του Λόρδου Βύρωνα (γιατί δεν υπήρχαν χρήματα ούτε για την κάλυψη των ταξιδιωτικών εξόδων) μετέβη στο Λονδίνο και συνήψε δάνειο 4.000.000 ισπανικών ταλλήρων. Πολύ λιγότερα κατέληξαν εντέλει στα κρατικά ταμεία... Κάπως έτσι ξεκίνησε να γράφεται η οικονομική ιστορία του Ελληνικού κράτους.

Δυστυχώς, η σχέση μας με τα "ξένα δάνεια" δεν ήταν και η καλύτερη τα τελευταία 200 χρόνια. Πτωχεύσαμε πολλάκις (δηλώσαμε επισήμως στάση πληρωμών πέντε φορές, εάν συμπεριλάβουμε την εποχή της "πανηγυρτζίδικης βαρουφακειάδας") από αδυναμία εξυπηρέτησής τους. Ωστόσο, τα χρήματα των "κουτόφραγκων", όποτε και για όσο διάστημα τα χρησιμοποιήσαμε ορθολογικά, συνέβαλλαν στην αναπτυξιακή πορεία του κράτους. Τούτο, άλλωστε, δεν ήταν μόνον ελληνικό φαινόμενο. Δεν υπάρχει κράτος στον κόσμο που να μην έχει δανειστεί. Τα μεγαλύτερα και ισχυρότερα, μάλιστα, έχουν σήμερα το μεγαλύτερο δανεισμό σε απόλυτους αριθμούς, με πρωταγωνίστρια την Ιαπωνία. Εάν μάλιστα κάποιος ρίξει μια ματιά στην ιστοσελίδα https://www.economist.com/content/global_debt_clock θα διαπιστώσει ότι το παγκόσμιο δημόσιο χρέος (δηλαδή το δημόσιο χρέος όλων των κρατών) σήμερα ανέρχεται σε περίπου 59 τρισεκατομμύρια δολάρια. Εάν προσθέσουμε το χρέος επιχειρήσεων και νοικοκυριών το ποσό πενταπλασιάζεται!

Μια βασική διαφορά, όμως, ενός κράτους από ένα νοικοκυριό ή επιχείρηση κατά το χρόνο δανεισμού είναι ο απροσδιόριστος "βιοιστορικός κύκλος" του πρώτου. Ένας άνθρωπος έχει προσδόκιμο ζωής σήμερα τα 79 έτη, ενώ οι επιχειρήσεις έχουν μέση διάρκεια ζωής – σε παγκόσμιο επίπεδο – τα 24 έτη (στη χώρα μας πολύ μικρότερο). Δηλαδή τα κράτη δεν δανείζονται αποσκοπώντας να "ξεχρεώσουν" κάποια στιγμή.

Για ποιο λόγο, όμως, δανείζονται όλα τα κράτη ανεξαιρέτως; Παλαιότερα δανείζονταν για να χρηματοδοτήσουν πολέμους (εσωτερικούς ή εξωτερικούς). Σήμερα δανείζονται για να αυξήσουν την ευημερία και τον πλούτο των πολιτών τους. Τούτο το πετυχαίνουν με δύο τρόπους. Είτε με δαπάνες που τονώνουν την εγχώρια ζήτηση (λχ αύξηση των αμείνων πληρωμών του κράτους (μισθοί, συντάξεις κ.λπ)) είτε για να πραγματοποιήσουν διάφορες επενδύσεις, οι οποίες είναι απαραίτητες για αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης και συνεπακόλουθα του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Στην Ελλάδα δώσαμε έμφαση

στο πρώτο, δημιουργώντας μαλιστα εκτεταμένα οικττα εκλογικής πελατειας (λχ προσλήψεις) που διασφάλιζαν την εναλλαγή στην εξουσία συγκεκριμένων κομμάτων ή κομματαρχών.

Σήμερα, ειδικά στην Ελλάδα, φαίνεται να επικρατεί μια ιδιάζουσα διχοστασία. Ενθυμούμενοι όλοι τη δεκαετία που πέρασε, τη διαπόμπευση και τον ευτελισμό μας κρούουμε τον κώδωνα του κινδύνου διότι το δημόσιο χρέος – λόγω της πανδημικής κρίσης – φαίνεται να ξεφεύγει πάλι ψηλά. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους στο τέλος του 2020 ανήλθε στα 374 δισ. ευρώ (ή 210% περίπου του ΑΕΠ). Ωστόσο, την ίδια ώρα κανένας πανικός δεν επικρατεί στις αγορές. Αντιθέτως, η αποκλιμάκωση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων (δηλαδή του καθιερωμένου μέσου δανεισμού των κρατών) είχε ως αποτέλεσμα το 10ετές ομόλογο να διαμορφωθεί στο 0,89%. Φθηνός δανεισμός, μετά από πολλά χρόνια, και σε μια κρίσιμη στιγμή για τη χώρα.

Τι πρέπει να πράξει η κυβέρνηση; Να αδράξει την ευκαιρία; Ή να αρκεστεί στις επιχορηγήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης για να μην χειροτερεύσει ακόμη περισσότερο τα οικονομικά δεδομένα; Η απάντηση εξαρτάται από την ύπαρξη ή μη σχεδίου για την επόμενη ημέρα. Συνεξαρτάται, επίσης, από το πόσο καλά "μέτρησε" και εκτίμησε τον αντίκτυπο της κορωνοκρίσης στην πραγματική οικονομία.

Η επιδοματική πολιτική των "επιστρεπτών προκαταβολών" ήταν ιδιαιτέρως χρήσιμη. Μολονότι παρατηρούνται στρεβλώσεις (χαρακτηριστικό το παράδειγμα μεσαίου επιχειρηματία που έσπευσε να "επενδύσει την επιστρεπτέα" αγοράζοντας μερσεντές για τον ίδιο, τη σύζυγο και τη... φίλη του) σε γενικές γραμμές διατήρησε τη ραχοκαλιά της μικρής και μεσαίας επιχειρηματικότητας. Ωστόσο, τα "καύσιμα" τελείωσαν, ενόσω η κρίση καλά κρατεί. Ακόμη και εάν γίνει προσπάθεια επανεκκίνησης της οικονομίας απαιτούνται σημαντικά κεφάλαια κίνησης για τις επιχειρήσεις, μέχρι η προσφορά να συναντήσει τη ζήτηση. Επιχειρήσεις εντάσεως ενοασίας τρέμουν με την ιδέα ότι το

αμέσως προσεχές διάστημα θα πρέπει να απασχολούν το σύνολο του προσωπικού τους (εάν καταργηθεί το μέτρο της "αναστολής εργασίας") δίχως να έχουν ομαλοποιηθεί οι πωλήσεις. Κόστη σημαντικά που ουδείς μπορεί να αντέξει πέραν ενός μικρού χρονικού διαστήματος. Την ίδια στιγμή επιχειρήσεις που επέλεξαν να επενδύσουν σε ακίνητα και πάγιο εξοπλισμό μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) όχι μόνον δεν είδαν κάποια κρατική στήριξη εδώ και ένα χρόνο, αλλά και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αρνήθηκαν να μεταφέρουν τις δόσεις στο μέλλον. Επιχειρήσεις (όπως τα ξενοδοχεία) που βρίσκονται στη δυσχερή θέση να έχουν σημαντικές υποχρεώσεις σε leasing και ταυτόχρονα υψηλό αριθμό προσωπικού κινδυνεύουν με ξαφνικό θάνατο.

Την ίδια στιγμή, το Ταμείο Ανάκαμψης δεν χρηματοδοτεί σημαντικά έργα υποδομής (όπως ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, ο αυτοκινητόδρομος Ε65 κλπ) μολονότι η χώρα μας το ζήτησε μετ' επιτάσεως. Μετά από μακροχρόνια "άπνοια" στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων υπολογίζεται ότι απαιτούνται τουλάχιστον 30 δισ. ευρώ για βασικά έργα υποδομής που θα προσφέρουν χιλιάδες θέσεις εργασίας και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της χώρας.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, η κυβέρνηση θα έπρεπε να εκμεταλλευτεί άμεσα το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων. Η πρόσφατη έξοδος στις αγορές με την έκδοση - ορόσημο του νέου 30ετούς ελληνικού ομολόγου -το πρώτο τόσο μεγάλης διάρκειας μετά από δέκα χρόνια- στέφθηκε με επιτυχία, όπως αναμενόταν. Οι προσφορές ξεπέρασαν τα 26 δισ. ευρώ, το επιτόκιο διαμορφώθηκε στο 1,96% αλλά η χώρα άντλησε εντέλει μόλις 2,5 δισ. ευρώ!

Συνεπώς, μόνον ως "συμβολική" πράξη μπορεί να θεωρηθεί η ανωτέρω "έξοδος στις αγορές" παρά ως στοχευμένη ενέργεια που εντάσσεται στη στρατηγική αντιμετώπισης της κρίσης με αναπτυξιακό πρόσημο, όπως πιο πάνω αναφέραμε.

Η προσφορά χρήματος στις παγκόσμιες αγορές σε περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων δε θα

διαρκέσει για πάντα. Αντιθέτως, η παγκόσμια οικονομία βαδίζει στο άγνωστο. Εξάλλου και η άκριτη στήριξη της ΕΚΤ (αγοράζει αφειδώς ομόλογα στη δευτερογενή αγορά συντηρώντας την αρχική ζήτηση και απαλλάσσοντας τους επενδυτές – αρχικούς αγοραστές ομολόγων από τον κίνδυνο χώρας) έχει ημερομηνία λήξης (Μάρτιος 2022). Χρειάζεται άμεσα να προσφύγουμε σε ένα στοχευμένο πλαίσιο εξωτερικού δανεισμού, ώστε να στηρίξουμε επιχειρήσεις και νοικοκυριά τους αμέσως επόμενους μήνες και ταυτόχρονα να ολοκληρώσουμε σημαντικά έργα υποδομής. Όσο περισσότερους πόρους διασφαλίσουμε για την επόμενη ημέρα τόσο καλύτερα θα διαχειριστούμε τις οικονομικές συνέπειες της πανδημικής κρίσης. "Winter is coming"...

* Ο κ. Αργύρης Αργυριάδης είναι Δικηγόρος - Φορολογικός Σύμβουλος

www.alf.gr

ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ;

Το άρθρο έχει 12 σχόλια

ΓΡΑΨΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΙΟ ΣΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ

Εγγραφείτε δωρεάν στο
καθημερινό newsletter
του Capital.gr